

عنوان مقاله:

آبخوان داری: راهی به سوی باز سازی، نگاه داری، و افزایش بهره وری خاک

محل انتشار:

دهمین کنگره علوم خاک ایران (سال: 1386)

تعداد صفحات اصل مقاله: 1

نویسنده:

سیدآهنگ کوثر - استاد پژوهش بازنشسته، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس

خلاصه مقاله:

بر پایه ی آمار منتشر شده به وسیله ی فا ئو، بخشی بسیار بزرگ از کشتزارهای کنونی تا سال 2090 از زیر کشت بیرون رفته و بدین ترتیب، گروهی پر شمار از انسانها به خاطر نداشتن زمین بارور از بین خواهند رفت. تبدیل جنگل ها و علفزارها به کشتزار، کاری ناپسند که سالها در کشورهای در حال توسعه جریان دارد، تنها نابودی برخی را به تأخیر می اندازد. هر چند خاک در مناطق خشک، و در کوتاه مدت، به درستی منبعی تجدید ناپذیر بشمار می رود، جابجایی نا خواسته ی آن می تواند راهی برای بازسازی زمین های فرسوده باشد. این مهم می تواند به وسیله ی آب، منبعی تجدید پذیر، تحقق یابد. تغذیه ی مصنوعی آبخوانها، مهمترین بخش آبخوان داری، روشی خردمندانه برای انتقال خاکی که نگاهداری آن در پهنه ی آبخیز با کاربرد روشهای شناخته شده، و با صرف هزینه ای توجیه پذیر، میسر نیست، می باشد. گرچه این اندیشه مغایر شعار آبخیزداری ایالات متحده ی آمریکا بشمار می رود - هر قطره باران بایستی در همانجا که می بارد نگاه داری شود - نگاهی ژرف به زمین های آبرفتی، که بیشترین خوراک بشر را تامین می کنند، پذیرندگان شعار فوق را به تامل وادار می دارد. وجود 42 میلیون هکتار آبرفتهای درشت دانه ی دارای کیفیت خوب، 6 میلیون هکتار خاکهای زراعی، که در درده بندی نخستین "قهوه ای" نامیده شده اند، و 12 میلیون هکتار شزار در سرزمین ایران موقعیتی چشمگیر را برای اجرای برنامه های آبخوان داری فراهم آورده است. هر چند مهمترین هدف کار برد این دانش و فن تامین آب های آشامیدنی و زراعی است، ایجاد بستری مناسب برای کشت از سودهای وابسته ی آن محسوب می گردد. از آنجا که فرسایش خاک، به دلیل کاهش ظرفیت نگاهداری آب قابل استفاده به "شبه خشکسالی" شهرت یافته است، افزایش ژرفای خاک را می توان به "همزاد ترسالی" تعبیر کرد. رخنمونی سازندهای آهکری و سنگ لایی، یا دیگر سازندهای فرسایش پذیر، به شرط نداشتن مواد زیان آور، گل آلودگی سیلاب را نعمتی بزرگ می نماید؛ موکل عذاب سدسازان و مهندسان منابع آب، فرشته ی رحمت آبخوان داران است! کودهای دامی و پسماندهای گیاهی کیفیت خاک تازه نهشته را افزوده، و مواد مغذی محلول باروری آن را بیشتر میکنند. این وضعیت شرایط بهتری را برای ریزجانداران خاکری، که فراوانی آنها از نشانه های کیفیت مطلوب خاک است، فراهم می آورد. باز سازی مراتع کم بازده، کشت گیاهان علوفه ای، و تولید پس چر فراوان بخشی از دامها را از آبخیزهای فرسوده دور نگاهداشته، و به ترمیم طبیعی آنها کمک می کند. پیامد پیروی بخردانه از این راهبرد، بازگشتن پوشش گیاهی به چراگاههایی که هزاران سال در سرزمین آریاها - کوچندگان - مورد بهره برداری بوده اند، می باشد. مبارزه با فرسایش بادی از دشوارترین روشهای مدیریت منابع در سرزمینهای خشک، نیمه خشک، و نیمه مرطوب شناخته شده است. گسترش سیلاب روی شنزارهای کم شیب به تثبیت آنها می انجامد. افزون بر آن، مهار کردن سیلابهای حاوی شن در مخروطهای افکنه ی آبخیزهای مولد شن از جابجایی شن به وسیله ی باد می کاهد. خاک بزرگترین ذخیره گاه کربن بوده، و بهره وری از آن د ...

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/23898>

